брэст*брест*brest

Брэст • Брест • Brest

Брэст*Брест*Brest

ВЫДАВЕЦТВА «БЕЛАРУСЬ» МІНСК 1972

Брэст!
Горад над пагранічнай ракой.
Візітная картка Савецкай краіны.
Заходнія вароты Айчыны.
Якімі толькі эпітэтамі не надзялілі гэты горад — стары па назве і малады па біццю свайго пульсу, па шырокаму, светламу жыццю, па радаснай усмешцы!
У 1969 годзе Брэст адсвяткаваў сваё 950-годдзе: у Іпацьеўскім летапісе пад назвай Бярэсце ён характарызаваўся ўжо як сталае буйное пасяленне на мяжы з польскай дзяржавай. А што было раней? Захаваліся легенды і паданні — адна за адну паэтычней. Такая, напрыклад.
...Ужо некалькі дзён абоз ішоў па бездарожжы. Людзі і коні з паклажай прабіраліся на захад праз калючыя кусты і цёмныя лясы. Гразлі ў балотах. Нарэшце пасля доўгага і цяжкага шляху спыніліся ля рэчкі. Разбіўшыся на рукавы, яна ўлівалася ў больш паўнаводную і шырокую раку. А там — востраў, які густа зарос дрэвамі. Взжак усміхнуўся ў шырокую бараду: рака — значыць, шлях. А там, дзе скрыжаваліся водныя шляхі, можна закласці новы пасад. І разгарнуцца. Зрубілі на вострэве капішча — язычаскі храм. Потым пайшлі далей. Пагандлявалі з выгадай. А вярнуўшыся, аселі тут, пабудавалі некалькі хат і назвалі пасад Бярэсцем.
Побач пачалі будаваць іншыя хаты. Людзі расчышчалі зямлю, вырошчвалі збажыну, разводзілі жывёлу і птушку. Трымалі пчол. Лавілі рыбу. На рачной роўнядзі не ды і з'яўлялася шматвясловая лодка. Распачыналі таргі. І закіпела жыццё ў Бярэсці, прыцягваючы да сябе прагныя позіркі суседніх і качуючых плямён. Падышлі неяк да Бярэсця ваяўнічыя стругі. Асадзілі пасяленне з усіх бакоў. Біліся доўга. Прышэльцы закідвалі пабудовы палаючымі галавешкамі, пускалі стрэлы. Здавалася, блізкая перамога. Але, на радасць асаджаным, падаспелі суседнія славянскія плямёны. Адагналі ворага. І зноў пасад ажыў. На гэты раз яго абнеслі частаколам з тоўстых бярвенняў, пабудавалі вартавыя вежы, каб ніхто не заспеў знянацку...
Бярэсце перажыло шмат ваенных бур, не раз цярпела ад набегаў розных заваёўнікаў. Але зноў адраджалася з руін і попелу, зноў абносілася драўлянымі і земляными ўмацаваннямі і стаяла моцным вартавым пастом ля заходніх граніц старажытнай Русі.
У 1042 годзе Бярэсце ўвайшло ва ўладанні вялікага князя кіеўскага Яраслава Мудрага, у сярэдзіне XII стагоддзя — у састаў Уладзіміра-Валынскага княства. У 1241 годзе Бярэсце было спалена манголамі, а насельніцтва знішчана. Але горад ажыў. У 1410 годзе ён выставіў свой полк у вядомай бітве пад Грунвальдам. У 1554 годзе быў устаноўлены герб горада: на чырвоным фоне — мураваная вежа пры зліцці дзвюх рэк.
Шмат памятных падзей перажыў Брэст і ў далейшым. Горад памятае вайну Карла XII, перамогі Пятра I над шведамі, паўстанне Касцюшкі, паходы Суворава. Вялікі рускі палкаводзец жыў затым у 1797—1800 гадах паблізу ад Брэста — у Кобрыне. У час Айчыннай вайны 1812 года цераз Брэст ішлі часці напалеонаўскіх войск, і тут іх білі рускія салдаты. Горад захоўвае памяць пра вялікага рускага пісьменніка Грыбаедава, які служыў у Брэсце ў 1813—1814 гадах. Былі ў гэтым горадзе сябры Пушкіна — паэты Чаадаеў і Кюхельбекер, пісьменнікі Вяземскі і Рашэтнікаў.
Брэсцкая зямля дала чалавецтву шмат сваіх выдатных сыноў і дачок. Непадалёку ад Брэста, у вёсцы Лышчыцы, нарадзіўся будучы вядомы славянскі мысліцель атэіст Казімір Лышчыцкі, чалавек вялікіх душэўных парываў, высокага гуманізму, незвычайнай любві да навукі і асветы. Апалагеты каталіцызму не маглі змірыцца з яго прагрэсіўнымі поглядамі і дзеяннямі і 30 сакавіка 1689 года спалілі вальнадумца на кастры.
У ліку шматлікіх гістарычных вех у жыцці Брэста ёсць асабліва памятныя. 3 сакавіка 1918 года прадстаўнікі маладой Савецкай дзяржавы падпісалі ў Белым палацы Брэсцкай крэпасці надзвычай неабходны для не ўзмацнелай яшчэ Савецкай рэспублікі мірны дагавор.
Па Рыжскаму мірнаму дагавору (сакавік 1921 года) Заходняя Беларусь, у тым ліку і Брэст, адышла да буржуазна-памешчыцкай Польшчы. Брэст стаў цэнтрам Палескага ваяводства. Вярнуўся ён ва ўлонне сваёй Радзімы — у састаў Савецкага Саюза — у верасні 1939 года. Выдатнай падзеяй, запісанай залатымі літарамі не толькі ў біяграфію Брэста, але і ў гісторыю Савецкай Радзімы, з'яўляецца гераічны подзвіг абаронцаў легендарнай цытадэлі над Бугам, якая называецца цяпер — Брэсцкая крэпасць-герой.
Каб лепш зразумець сутнасць гэтай нязгаснай эпапеі, карысна яшчэ раз азірнуцца назад. Першы камень Брэст-Літоўскай крэпасці быў закладзены 1 чэрвеня 1836 года. 26 красавіка 1842 года над ёй залунаў рускі флаг. Для таго часу гэта быў моцны ваенны апорны пункт, надзейны фарпост. Але к пачатку Вялікай Айчыннай вайны Брэсцкая крэпасць страціла сваё ранейшае ваеннае значэнне і выкарыстоўвалася галоўным чынам для размяшчэння войск і складаў.
Калі на досвітку 22 чэрвеня 1941 года фашысты абрушылі на Брэсцкую крэпасць ураганны агонь артылерыі і бомбавыя ўдары з самалётаў, там усяго знаходзілася да сямі няпоўных батальёнаў савецкіх войск, у тым ліку і пагранічнікі. У казармах трэскаліся сцены, абвальвалася столь. У многіх месцах успыхнулі пажары. Усё патанула ў пякельным грукаце, у дыме і пыле. Але абаронцы крэпасці хутка апамяталіся ад замяшання, выклікаюць раптоўнасцю нападу, і арганізавалі магутную абарону.
Савецкія воіны, часта без харчу і вады, пры вострым недахопе боепрыпасаў і медыкаментаў стаялі насмерць, адстойвалі кожны кавалачак сваёй роднай зямлі. Жорсткія сутычкі працягваліся на асобных участках больш як месяц і затрымлівалі ля сцен крэпасці значныя сілы нямецка-фашысцкіх войск. Савецкія байцы і камандзіры праяўлялі цуды гераізму, здзіўляючы ворага сваёй стойкасцю і доблесцю. Іх натхнялі камуністы. Іх сагравала любоў да Айчыны. Ім надавала сілы адданасць свайму народу.
Вялікае не забываецца ніколі. Героі не паміраюць. І пра людзей, якія загінулі, абараняючы крэпасць, і пра тых, хто застаўся ў жывых і высока пранёс праз пакуты і нечалавечыя выпрабаванні вайны сваю вернасць Савецкай Радзіме, пішуцца кнігі, ствараюцца песні, карціны, скульптуры. Іх імёнамі названы многія вуліцы, прадпрыемствы, школы, піянерскія дружыны. У іх гонар закладваюцца паркі, будуюцца помнікі. Сімвалам вечнай славы савецкіх воінаў стала сама крэпасць над Бугам. Яна аб'яўлена гістарычным помнікам. Тут створаны музей гераічнай абароны. У гонар бясприкладнага ратнага подзвігу савецкіх воінаў многіх нацыянальнасцей, якія змагаліся ў Брэсцкай крэпасці, у цытадэлі і на яе былых умацаваннях у 1971 годзе пабудаваны мемарыяльны комплекс.
Памяць народная і падзяка воінам выражаюцца ў масавым паломніцтве ў крэпасць над Бугам людзей з усіх канцоў Савецкага Саюза, з многіх зарубежных краін, у бясконца ўсхваляваных і цёплых словах, пакінутых у кнігах водгукаў, у шматлікіх падарунках крэпасці і яе музею, удзельнікам гераічнай абароны.
Баявыя традыцыі легендарных абаронцаў Брэсцкай крэпасці-героя — жывыя. Яны ўвасабляюцца ў напружанай працы брэстаўчан, якія за параўнальна кароткія тэрміны аднавілі свой горад, пабудавалі новыя заводы і фабрыкі, жылыя дамы і адміністрацыйныя будынкі, школы, дзіцячыя сады і яслі, медыцынскія і культурна-асветныя ўстановы.
За пасляваенны перыяд у Брэсце адбыліся такія вялікія змены, што любы чалавек, які не быў тут гадоў пятнаццаць — дваццаць, не перастае здзіўляцца. На месцы старэнькіх домікаў раскінулася плошча Леніна, на якой узвышаецца помнік нашаму правадыру і настаўніку Уладзіміру Ільічу. Плошчу акаймоўвае цэласны архітэктурны ансамбль. Сучасныя жылыя масівы выраслі на Маскоўскай вуліцы. Белакаменнай стала набярэжная ракі Мухавец. І наогул, калі да вайны над горадам узвышаліся цэрквы і касцёлы, то цяпер яны літаральна губляюцца сярод дзевяці- і дзесяціпавярховых будынкаў.
Сучасны Брэст — адзін з буйных эканамічных і культурных цэнтраў Беларускай ССР. У горадзе 35 прамысловых прадпрыемстваў, сярод якіх асаблівую гордасць брэстаўчан складаюць электрамеханічны і электралям-

павы заводы, дывановы і панчошны камбінаты, заводы газавай апаратуры і жалезабетонных канструкцый, швейная, абутковая, мэблевая фабрыкі, фабрыка сувеніраў. У параўнанні з 1945 годам прамысловасць горада выраслa больш чым у 150 разоў.

Цяпер у горадзе свой драматычны тэатр, некалькі кінатэатраў, дзесяткі клубаў і чырвоных куткоў, два інстытуты — педагагічны і інжынерна-будаўнічы, чыгуначны і будаўнічы тэхнікумы, медыцынскае, музычнае, а таксама некалькі прафесіянальна-тэхнічных вучылішчаў, якія рыхтуюць маладых рабочых для розных галін народнай гаспадаркі. У навучальных установах займаецца каля 32 тысяч чалавек. Толькі ў адным інжынерна-будаўнічым інстытуце на 18 кафедрах выкладаюць і вядуць навуковую работу 36 дацэнтаў і кандыдатаў навук, 182 выкладчыкі.

У горадзе праводзяцца вялікія работы па добраўпарадкаванню. Сваімі паркамі і скверамі Брэст нагадвае цяпер некаторыя паўднёвыя гарады. Каштаны з белааранжавымі кандэлябрамі суквецця вясной і з густой кронай улетку, пірамідальныя таполі-свечкі, духмяныя акацыі, кучаравыя ліпы, якія струменяць тонкі пах і ствараюць прыемную халаднаватую засень, сцены многіх дамоў, затканыя плюшчом, дзікім вінаградам і хмелем, яркія дываны з кветак на плошчах, у парках і скверах надаюць гораду непаўторную прыгажосць.

Цяпер у Брэсце жыве больш як 130 тысяч чалавек. На кожнага з іх прыпадае да пяці квадратных метраў зялёных насаджэнняў. У аранжарэях, цяпліцах і на адкрытых плантацыях гарадскога трэста зялёнага будаўніцтва вырошчваецца штогод да 200 мільёнаў самых разнастайных кветак. Вакол горада створана «зялёнае кальцо» — звыш дзвюх з палавінай тысяч гектараў пасадак сасны і іншых дрэў. Яны разрасліся, сталі трывалым шчытам супраць пылу, своеасаблівай фабрыкай кіслароду, дадатковай зонай адпачынку гараджан. Непрыкметнай, але вельмі важнай.

...А яшчэ называюць Брэст перакрыжаваннем сусветных дарог. І гэта праўда. Калі зірнуць на геаграфічную карту, то адразу ўбачыш сетку ліній: чырвоныя — гэта шасе, чорныя з рыскамі — чыгункі, зялёныя лініі — паветраныя шляхі, сінія — рачныя магістралі. Шляхі-дарогі вядуць з усходу на захад, за рубяжы нашай Радзімы і назад. Днём і ноччу ідуць па гэтых шляхах грузы. Яскравае сведчанне мацнеючых усебаковых сувязей нашай краіны з зарубежнымі дзяржавамі — яшчэ дзве лініі: за граніцу крочаць апоры высакавольтавых перадач, а ў другім месцы пралёг сусветна вядомы нафтапровод «Дружба».

Але ёсць лініі, на картах не абазначаныя. Гэта — лініі дружбы, брацкіх інтэрнацыянальных сувязей, што ўстанавіліся паміж Савецкім Саюзам і іншымі краінамі сацыялістычнай садружнасці. Яны праходзяць цераз сэрцы народаў-братоў і не ведаюць ні меж, ні адлегласцей.

...Імчыць поезд. Па вагонах радыё разносіць голас дыктара:

— Грамадзяне! Вы пад'язджаеце да Брэста...

А мы ад сябе дададзім:

— Спыніцеся ў гэтым горадзе. Азнаёмцеся з яго багатай біяграфіяй, з яго шматгранным жыццём. Вы дакранецеся душой да неўміручага подзвігу савецкіх людзей у часіну суровых выпрабаванняў, даведаецеся шмат новага, цікавага. Адсюль вы павезяце цяпло сяброўскіх поціскаў рук, шчырасць усмешак, сардэчнасць пажаданняў.

Брест!

Город над пограничной рекой.

Визитная карточка Советской страны.

Западные ворота Отчизны.

Какими только эпитетами не наградили этот город — старый по названию и молодой по биению своего пульса, по широкой, светлой жизни, по сверкающей улыбке! В 1969 году Брест отпраздновал свое 950-летие: в Ипатьевской летописи под именем Берестье он рисовался уже как сложившееся крупное поселение на границе с польским государством. А что было раньше? Сохранились легенды и предания — одна поэтичнее другой. Такая, например.

...Уже несколько дней обоз шел по бездорожью. Люди и лошади с поклажей пробирались на запад через колючие кустарники и темные леса. Увязали в болотах. Наконец после долгого изнурительного пути остановились у речки. Разбившись на рукава, она вливалась в более полноводную и широкую реку. А там — остров, обильно поросший деревьями. Предводитель улыбнулся в широкую бороду: река — значит, путь. А там, где скрестились водные пути, можно заложить новый посад. И развернуться. Срубили на острове капище — языческий храм. Потом пошли дальше. Поторговали с выгодой. А вернувшись, осели тут, построили несколько изб и назвали посад Берестьем.

Рядом стали строить другие избы. Люди расчищали землю, растили хлеб, разводили скот и птицу. Держали пчел. Ловили рыбу. На речной глади нет-нет да и появлялась многовесельная ладья. Открывали торги. И закипела жизнь в Берестье, привлекая алчные взоры соседних и кочующих племен. Подошли как-то к Берестью воинственные струги. Осадили поселенье со всех сторон. Бились долго. Пришельцы закидывали постройки горящими головнями, пускали стрелы. Казалось, близка победа. Но, к радости осажденных, подоспели соседние славянские племена. Отогнали ворога. И снова посад ожил. На этот раз его обнесли частоколом из толстых бревен, построили сторожевые башни, чтоб никто не застал врасплох...

Берестье претерпело много военных бурь, не однажды страдало от набегов разных завоевателей. Но снова возрождалось из руин и пепла, снова обносилось деревянными и земляными укреплениями и стояло крепким сторожевым постом у западных границ древней Руси.

В 1042 году Берестье вошло во владения великого князя киевского Ярослава Мудрого, в середине XII века — в состав Владимиро-Волынского княжества. В 1241 году Берестье было сожжено монголами, а население уничтожено. Но город ожил. В 1410 году он выставил свой полк в знаменитой битве под Грюнвальдом. В 1554 году был учрежден герб города: на красном фоне — каменная башня при слиянии двух рек.

Много памятных событий пережил Брест и в последующем. Город помнит войну Карла XII, победы Пет-

ра I над шведами, восстание Костюшки, походы Суворова. Великий русский полководец жил затем в 1797—1800 годах близ Бреста — в Кобрине. Во время Отечественной войны 1812 года через Брест шли части наполеоновских войск, и здесь их били русские солдаты. Город хранит память о великом русском писателе Грибоедове, служившем в Бресте в 1813—1814 годах. Были в этом городе друзья Пушкина — поэты Чаадаев и Кюхельбекер, писатели Вяземский и Решетников.

Брестская земля дала человечеству много своих замечательных сынов и дочерей. Недалеко от Бреста, в деревне Лыщицы, родился будущий видный славянский мыслитель атеист Казимир Лыщицкий, человек больших душевных порывов, высокого гуманизма, необычайной любви к науке и просвещению. Апологеты католицизма не могли смириться с его прогрессивным мышлением и деяниями и 30 марта 1689 года сожгли вольнодумца на костре.

В числе других исторических вех в жизни Бреста есть особо памятные. 3 марта 1918 года представители молодого Советского государства подписали в Белом дворце Брестской крепости крайне необходимый для не окрепшей еще Советской республики мирный договор.

По Рижскому мирному договору (март 1921 года) Западная Белоруссия, в том числе и Брест, была отторгнута к буржуазно-помещичьей Польше. Брест стал центром Полесского воеводства. Вернулся он в лоно своей Родины — в состав Советского Союза — в сентябре 1939 года

Выдающимся событием, записанным золотыми буквами не только в биографию Бреста, но и в историю Советской Родины, является героический подвиг защитников легендарной цитадели над Бугом, которая носит сейчас звание — Брестская крепость-герой.

Чтобы лучше понять суть этой немеркнущей эпопеи, полезно еще раз оглянуться назад. Первый камень Брест-Литовской крепости был заложен 1 июня 1836 года. 26 апреля 1842 года над ней взвился русский флаг. Для того времени это был сильный военный опорный пункт, крепкий форпост. Но к началу Великой Отечественной войны Брестская крепость потеряла свое прежнее военное значение и использовалась главным образом для размещения войск и складов.

Когда ранним утром 22 июня 1941 года фашисты обрушили на Брестскую крепость ураганный огонь артиллерии и бомбовые удары с самолетов, там в общей сложности находилось до семи неполных батальонов советских войск, в том числе и пограничники. В казармах трескались стены, рушились потолки. Во многих местах вспыхнули пожары. Все потонуло в адском грохоте, в дыму, в пыли. Но защитники крепости быстро оправились от замешательства, вызванного внезапностью нападения, и организовали мощную оборону.

Советские воины, зачастую без продовольствия и воды, при острой нехватке боеприпасов и медикаментов стояли насмерть, отстаивали каждый клочок своей родной земли. Жестокие схватки длились на отдельных участках больше месяца и задерживали у стен крепости значительные силы немецко-фашистских войск. Советские бойцы и командиры проявляли подлинный героизм, изумляя врага своей стойкостью и доблестью. Их вдохновляли коммунисты. Их согревала любовь к Отчизне. Им придавала силы преданность своему народу.

Великое не забывается никогда. Герои не умирают. И о людях, которые погибли, защищая крепость, и о тех, кто остался в живых и высоко пронес через тяготы и нечеловеческие испытания войны свою верность Советской Родине, пишутся книги, создаются песни, картины, скульптуры. Их именами названы многие улицы, предприятия, школы, пионерские дружины. В их честь закладываются парки, воздвигаются памятники. Символом вечной славы советских воинов стала сама крепость над Бугом. Она объявлена историческим памятником. Здесь создан музей героической обороны. В честь беспримерного ратного подвига советских воинов многих национальностей, сражавшихся в Брестской крепости, в цитадели и на ее бывших укреплениях в 1971 году построен мемориальный комплекс.

Память народная и благодарность воинам выражаются в массовом паломничестве в крепость над Бугом людей со всех концов Советского Союза, из многих зарубежных стран, в бесконечно восторженных и теплых словах, оставленных в книгах отзывов, в многочисленных подарках крепости и ее музею, участникам героической обороны.

Боевые традиции легендарных защитников Брестской крепости-героя — живы. Они преобразовались в напряженный труд брестовчан, которые в сравнительно короткие сроки восстановили свой город, построили новые заводы и фабрики, жилые дома и административные здания, школы, детские сады и ясли, медицинские и культурно-просветительные учреждения.

За послевоенный период в Бресте произошли такие разительные перемены, что любой человек, не бывший здесь лет пятнадцать — двадцать, не перестает удивляться. На месте когда-то ветхих домиков раскинулась площадь Ленина, на которой высится памятник нашему вождю и учителю Владимиру Ильичу Ленину. Площадь обрамляет цельный архитектурный ансамбль. Современные жилые массивы выстроились на Московской улице. Белокаменной стала набережная реки Мухавец.

И вообще, если до войны над городом возвышались церкви и костелы, то теперь они буквально теряются среди девяти- и десятиэтажных зданий.

Современный Брест — один из крупных экономических и культурных центров Белорусской ССР. В городе 35 промышленных предприятий, среди которых особую гордость брестовчан составляют электромеханический и электроламповый заводы, ковровый и чулочный комбинаты, заводы газовой аппаратуры и железобетонных конструкций, швейная, обувная, мебельная, сувенирная фабрики. По сравнению с 1945 годом промышленность города выросла более чем в 150 раз.

Сейчас в городе свой драматический театр, несколько кинотеатров, десятки клубов и красных уголков, два института — педагогический и инженерно-строительный, железнодорожный и строительный техникумы, медицинское, музыкальное, а также несколько профессионально-технических училищ, готовящих молодых рабочих для различных отраслей народного хозяйства. В учебных заведениях занимается около 32 тысяч человек. Только в одном инженерно-строительном институте на 18 кафедрах преподают и ведут научную работу 36 доцентов и кандидатов наук, 182 преподавателя.

В городе проводятся большие работы по благоустройству. Своими парками и скверами Брест напоминает сейчас некоторые южные города. Каштаны с бело-оранжевыми канделябрами соцветий весной и с густой кроной летом, пирамидальные тополя-свечи, благоухающие акации, кудрявые липы, источающие тонкий аромат и создающие приятную прохладную сень, стены многих домов, затканные плющом, диким виноградом и хмелем, яркие ковры из цветов на площадях, в парках и скверах придают городу неповторимую прелесть.

Сейчас в Бресте живет более 130 тысяч человек. На каждого из них приходится до пяти квадратных метров зеленых насаждений. В оранжереях, теплицах и на открытых плантациях городского треста зеленого строительства выращивается ежегодно до 200 миллионов самых разнообразнейших цветов. Вокруг города создано «зеленое кольцо» — свыше двух с половиной тысяч гектаров посадок сосны и других деревьев. Они разрослись, стали прочным щитом против пыли, своеобразной фабрикой кислорода, дополнительной зоной отдыха горожан.

...А еще называют Брест перекрестком мировых дорог. И это правда. Если взглянуть на географическую карту, то сразу увидишь сеть линий: красные — это шоссе, черные с прочерками — железные дороги, зеленые линии — воздушные пути, синие — речные магистрали. Пути-дороги ведут с востока на запад, за рубежи нашей Родины и в обратном направлении. Днем и ночью идут по этим путям грузы. Яркое свидетельство крепнущих всесторонних связей нашей страны с зарубежными государствами — еще две линии: за границу шагают опоры высоковольтных передач, а в другом месте протянулся всемирно известный нефтепровод «Дружба».

Но есть линии, на картах не обозначенные. Это — линии дружбы, братских интернациональных связей, установившихся между Советским Союзом и другими странами социалистического содружества. Они проходят через сердца народов-братьев и не знают ни границ, ни расстояний.

...Мчится поезд. По вагонам радио разносит голос диктора:

— Граждане! Вы подъезжаете к Бресту...

А мы от себя добавим:

— Остановитесь в этом городе. Ознакомьтесь с его богатой биографией, с его многогранной жизнью. Вы прикоснетесь душой к неумирающему подвигу советских людей в годину суровых испытаний, узнаете много нового, интересного. Отсюда вы увезете тепло дружеских рукопожатий, искренность улыбок, сердечность пожеланий.

Brest!

The city on the frontier river. The visiting-card of the Land of the Soviets. The western gateway of the Motherland. These and a long string of other epithets have been added to the remarcable descriptions of the city, which is old by name but young in all that concerns its bright and prosperous life.

In 1969 Brest celebrated its 950-th anniversary: in the Chronicle of Ipati it was recorded under the name of Berestye and described as an established settlement bordering upon the Polish State. But numerous legends and stories, of which some are more evocative than others, will tell you of the more remote past of the city. Take, for example, this one.

. . . Several days on end the string of carts had been dragging along the impassable roads. The people and loaded horses had been struggling their way west through the thorny shrubs and the dense woods. They had got stuck in the bog, when at last, after a long exhausting journey, they stopped by the river, which branched into another river, a deeper and wider one. And there they saw an island, abundantly overgrown with trees. The leader smiled into his thick beard: the river provided a roure; and there, at the confluence of the rivers they could settle down. Thus they built a pagan temple on the island and set out again. They benefited by the sale of their goods and returned to the chosen place. They built some huts and named the settlement Berestye.

The settlers tilled land, bred cattle and poultry, kept bees, fished. Boats from other parts would time and again come here, gliding over the mirror-like surface of the river. Trade and barter started to develop. Life was in full swing, which roused envy in the neighbouring tribes and among the nomads. And once, all of a sudden, several enemy boats came up to Berestye and besieged the settlement. The fighting was long and furious. The unbidden arrivals pelted the buildings with burning logs and shot arrows at the settlers. Victory seemed to be close. But, fortunately, a neighbouring Slav tribe came in time and drove the enemy off. The settlement came to life again. But this time it was enclosed with a palisade of thick logs. Watch-towers were erected lest the enemy should take the settlers unawares.

Berestye endured the hard-ships of numerous war-storms; many a time it suffered from the devastating raids of different invaders. But every time it was raised from the ruins and ashes and fortified with new defensive walls, towers and earthworks, thus remaining a strong sentry post at the western borders of ancient Rus.

In 1042 the Grand Duke Yaroslav the Wise annexted the town to the State of Kiev, and in the middle of the XIIth century it was in the possession of the Vladimir-Volinsk principality. In 1241 Berestye was burnt down by the Tatar-Mongol hordes, and its inhabitants were annihilated. Yet the town returned to life. In the year 1410 it sent a regiment to the famous battle near Grunwald. In 1554 the town adopted its coar-of-arms, a stone tower at the confluence of two rivers, on a red background.

The later history of Brest abounds in many memorable events too. The town remembers the raids of Charles XII, the victories won by Peter I over the Swedish troops, and Kostyushko's rebellion, and Suvorov's campaigns. In the years 1797–1800 the great Russian general stayed in Kobrin, which is not far from Brest. Napoleon's troops passed through the town during the War of 1812, and here Russian soldiers also beat back the enemy. The town remembers the great Russian writer Griboyedov, who served here in the years 1813–1814. Pushkin's friends–the poets Chaadayev and Kyukhelbeker and the writers Vyazemsky and Reshetnikov–also stayed in Brest.

The land of Brest gave humanity many outstanding sons and daughters. The village Lishitsy, which is near Brest, was the birth place of the future eminent Slav thinker and atheist Kazimir Lishitsky, a soul of noble impulse, humanism and the utmost love and devotion to science and the enlightenment of mankind. The apologists of catholicism could not tolerate his progressive thoughts and deeds, and on March 30, 1689 they burnt the freethinker to death.

There are many other historical events that took place in Brest, and some of them are extremely important. Thus, on March 3, 1918 the representatives of the young Soviet State signed a peace treaty, which was of extreme importance for the Soviet Republic, very weak at the time. The treaty was signed in the White Palace of the Brest fortress. "Brest is portentous, – marked V. I. Lenin, – it was for the first time that, involved in immense difficulties as we were, we managed to take advantage of the contradiction existing among the imperialists, so that in the end socialism won".

Following the Riga peace treaty (March, 1921) Western Byelorussia, including Brest, went over to the Poland of bourgeois and landlords. Brest became the centre of the province of Polesye. It was only in September, 1939 that the dream of the Byelorussian people came true–Brest was reunited with the Soviet Union.

The heroic feat accomplished by the defenders of the legendary citadel over the Bug is also an outstanding event, recorded in golden letters not only in the history of Brest but also in the history of the Soviet Motherland. Now the citadel is a Hero-Fortress.

To better comprehend the essence of this unfading legend, one should return to the past of the glorious fortress. The foundation of the Brest-Litovsk fortress was laid on June 1, 1836. On April 26, 1842 the Russian flag was raised over the citadel, which was a strong outpost for those times. Yet by the beginning of the Great Patriotic war the Brest fortress had lost its former military importance and was chiefly used for quartering troops and as a depot.

When early in the morning of June 22, 1941 the German fascists plastered the fortress with a hurricane of artillery fire and unleashed a fierce air-raid on it, the fortress quartered only some 7 battalions of Soviet troops, including the frontier guards. The walls of the barracks cracked, and the ceilings crashed down. Fires broke out here and there. Everything was enveloped in smoke, dust and a hellish uproar. But the defenders of the citadel quickly recovered from the confusion caused by the surprise attack of the Hitlerites and took up a defensive position.

Short of rations, water, ammunition and medicines as they were, the defenders stood to the last man to dispute every patch of their native land. In some areas fierce battles raged for over a month and stemmed the advance of the sircable forces of the German–fascist invaders. The Soviet soldiers and officers displayed real heroism in fighting the enemy. They inspired and encoaraged each other. The enemy was amazed at the fortitude and valour of the defenders, encouraged by the Communists and inspired by their love for the Motherland. Loyalty to their people gave them strength.

Glorious feats are never forgotten. Heroes do not die. Books, songs, paintings, sculptures, and monuments have been created in honour of those who perished while defending the fortress as well as those who survived and retained their loyalty to the Soviet Motherland through the hardships and superhuman ordeals of the war years. Numerous streets, enterprises, schools, Young Pioneer detachments are named after them. They laid out parks and set up monuments in their honour. The Hero-Fortress over the Bug has become a symbol of the eternal glory of the Soviet soldiers. It is a historical monument. A museum has been created here to give witness of the heroic defence of the fortress. In the year 1971 a Memorial Complex was erected in the citadel to honour the unexampled feat of arms displayed by the soldiers of many nationalities who defended the Brest fortress. People honour and pay tribute to the memory of the heroic defenders of the fortress. The citadel is visited by many people from all parts of the Soviet Union as well as from abroad. They commemorate and express their gratitude to the defenders in the infinitely enthusiastic and warm words written in the visitors' books, in the numerous gifts made to the fortress, its museum and its defenders.

The fighting traditions of the legendary defenders of the Brest Hero-Fortress are everlasting. They are carried on by the residents of Brest, who rebuilt the town in a comparatively short space of time, built new plants and factories, dwelling houses and office blocks, schools, kindergartens and creches, medical, cultural and educational institutions. Anyone who comes to Brest after a period of 15–20 years cannot help admiring it so striking are the changes that have taken place in the life of the city in the post-war years. Lenin Square with a monument to the great teacher and

leader of the Soviet people, V. I. Lenin, dominares the place formerly occupied by ramshackle houses. The square provides a harmonious architectural ensemble. Modern housing estates stand in Moscow Street. The embankment of the Moukhovets is laid out in white stone. Generally, the churches, which in the pre-war years towered over the city are now lost amid nine-and-ten-storeyed buildings.

Brest today is one of the largest economic and cultural centres of the Byelorussian SSR. There are 35 industrial enterprises in the city. The electromechanical and electric bulb-making plant, the carpet factory, the hosiery factory, the gas apparatus plant, the ferro-concrete structures and parts production plant, the clothing factory, the shoe-making factory, the furniture factory and souvenir factory are the pride of the city. The industry of the city has increased 150-fold in comparison with the year 1945.

At present Brest has its own drama theatre, several cinemas, dozens of clubs, recreation and reading rooms, two institutes, two technical schools, a music-school and several vocational schools, training specialists for different branches of the national economy. Nearly 30 thousand people study at the educational institutions of the city. At the Institute of Construction-Engineering alone there are 18 chairs, 36 assistant professors and candidates of science, 182 instructors, who teach and are engaged in research work.

Brest is a well-built modern city with all amenities. With its parks and public gardens it resembles some southern cities. The chestnuts with their white candelabras of blossom in spring and the thick foliage of the trees in summer, the poplars clustered high in candle-like pyramids, the sweet-smelling acacias, the bushy lime-trees exhaling a delicate aroma and forming a pleasantly cool canopy, the ivy, the wild vine and the hops covering the walls of the houses, the bright carpets of flowers in the squares, parks and public gardens add to the inimitable beauty of the city.

To-day there are over 130 000 inhabitants in Brest. There are up to 5 square metres of greenery per capita. A diversity of nearly 200 million flowers are grown yearly in the conservatories, hothouses and open plantations of the municipal parks and gardens trust.

Over 2 500 hectares of pines and plantations of other species of tree form a real 'green necklace" all round the city. They have grown thick and become a solid dust-screen, a kind of plant for producing oxygen, an extra recreation zone for the inhabitants of the city.

Brest is also called a cross-roads of world routes, which is true. If you cast a glance at the map, you will see a net work of lines of all colours converging here–the red lines of the main roads, the black dotted ones of the railroad, the green ones of waterways. The routes lead east to west, abroad, and back home. Day and night all kinds of goods are carried by the trade routes that pass through Brest. But there are two other lines, which are a striking demonstration of the everstrengthening mutual links between our country and foreign States–the pylons of the highvoltage lines extend far beyond the borders of the country, and the world-famed oil pipeline "Friendship" passes not far from the city.

But there are also the lines which leave no trace. These are the ties of friendship and fraternal international relations established between the Soviet Union and other countries of the socialist community. They go through the heart of the fraternal peoples and know neither frontier nor distance.

The train runs past. You hear a voice from the train loudspeaker announcing:

– Passengers! Our train is arriving in Brest . . .

And we shall add:

– Stop off at the city. Get to know its historic past and its seething present life. You will touch the sacred walls of the Hero-Fortress and with all your heart and soul realize the everlasting feat displayed by the Soviet people in hard times. You will learn much that will be new and interesting to you. Here you will feel the warmth of a friendly handshake, the sincerity of people's smiles, and the cordiality of their wishes.

1

2

1,2. Велічны мемарыял увекавечыў подзвіг абаронцаў Брэста.

1,2. Величественный мемориал увековечил подвиг защитников Бреста.

1,2. The feat of Brest's defenders is immortalized in the majestic Memorial.

Сюды прыходзяць, каб дакрануцца сэрцам да подзвігу.

Каб вучыцца «рабіць жыццё з каго». Прыходзяць і зусім маленькія хлопчыкі, і ветэраны — салдаты мінулай вайны.

Савецкі салдат!

Колькі вялікага, гераічнага звязана з тваім імем! Калі фашызм захацеў наступіць сваім каваным ботам на горла нашых народаў, ты не пахіснуўся. Цяжка табе было змагацца з такім моцным ворагам. А ты выстаяў.

Ліепая і Ленінград, Адэса і Севастопаль, Масква і Сталінград, Кіеў і Курская дуга, вялікія і малыя вогненныя «катлы». Усё ты вытрымаў, вынес.

Потым ты ішоў на захад. Тысячы вогненных вёрст ад Волгі да Эльбы, да логава ворага — Берліна.

Цябе асыпалі градам снарадаў, бомбаў, куль, мін. А ты ішоў, высока ўзнімаючы сцяг нашай Айчыны, сцяг вызвалення народаў ад фашысцкай чумы.

І ты прыйшоў да перамогі.

Цябе нічым не здзівіш, савецкі салдат. І ўсё ж, прыехаўшы ў Брэст, прыйшоўшы ў крэпасць, ты не перастаеш здзіўляцца і захапляцца сваімі аднагодкамі, для якіх гэтак жа, як і для цябе, пачалася вайна ў чэрвені сорак першага. Ты з глыбокай павагай разглядаеш баявыя рэліквіі. Уважліва ўглядаешся ў фатаграфіі абаронцаў цытадэлі над Бугам.

Ты імі захапляешся, з найглыбейшай пашанай схіляешся перад імі, дзякуеш ім.

Дзякуеш за тое, што тут, на берагах Буга, ужо ў першыя гадзіны і дні Вялікай Айчыннай вайны яны дзейснілі гераічныя подзвігі, якія потым у незлічонай колькасці былі памножаны на ўсіх франтах барацьбы з фашысцкімі захопнікамі і прывялі да перамогі.

Слава табе, гераічны абаронца Брэсцкай крэпасці!

Слава табе, савецкі салдат!

Сюда приходят, чтобы прикоснуться сердцем к подвигу. Чтобы учиться «жизнь делать с кого». Приходят и совсем маленькие мальчишки, и ветераны — солдаты минувшей войны.

Советский солдат!

Сколько великого, героического связано с твоим именем! Когда фашизм захотел наступить своим кованым сапогом на горло наших народов, ты не дрогнул. Трудно тебе было бороться с таким сильным врагом. А ты выстоял. Лиепая и Ленинград, Одесса и Севастополь, Москва и Сталинград, Киев и Курская дуга, большие и малые огненные «котлы». Все ты выдержал, вынес, испытал.

Потом ты шел на запад. Тысячи огненных верст от Волги до Эльбы, до логова врага — Берлина. Тебя осыпали градом снарядов, бомб, пуль, мин. А ты шел, высоко вздымая знамя нашей Отчизны, знамя освобождения народов от фашистской чумы.

И ты пришел к победе.

Тебя ничем не удивишь, советский солдат. И все же, приехав в Брест, придя в крепость, ты не перестаешь удивляться и восхищаться своими сверстниками, для которых так же, как и для тебя, началась война в июне сорок первого. Ты с благоговением рассматриваешь боевые реликвии. Внимательно вглядываешься в фотографии защитников цитадели над Бугом. Ты ими восхищаешься, преклоняешься перед ними, благодаришь их.

Благодаришь за то, что здесь, на берегах Буга, уже в первые часы и дни Великой Отечественной войны они совершили героические подвиги, которые потом в бессчетном количестве были приумножены на всех фронтах борьбы с фашистскими захватчиками и привели к победе.

Слава же тебе, героический защитник Брестской крепости!

Слава тебе, советский солдат!

People come here to realize the feat displayed by the defenders of the Hero-Fortress on the Bug. Both children and veterans of the last war come here.

Soviet soldier! He is Heroism incarnate! He would not waver when fascism tried to crush the throat of our people with its iron-boot. Fierce and desperate was the battle against the strong enemy. Yet he withstood it. Liepaya and Leningrad, Odessa and Sevastopol, Moscow and Stalingrad, Kiev and the Kursk Bulge . . . He withstood it, and honourably discharged his duty.

Then he went to the West and covered thousands of miles from the Volga up to the Elba until he reached Berlin, the den of the enemy. He was hailed with bullets, shells, bombs and mines. Yet he went on, raising high the flying banner of our Motherland and liberating the nations from the black death of fascism. And he won the victory.

Soviet soldier! There is nothing that could surprise him! Yet, when he comes to the Brest fortress, he can't help admiring his brothers-in-arms for whom the war also started in June 1941. He examines with reverence the relics of the battles. He looks intently at the photographs of those who defended the citadel over the Bug.

He admires them, worships them and thanks them for the heroic feats displayed by them here, on the banks of the Bug, during the first hours and days of the Great Patriotic war. He thanks them for the heroic feats multiplied later all over the battle-fronts against the German-fascist invaders, for these feats led to victory.

Glory to the heroic defenders of the Brest fortress! Glory to the Soviet soldier!

1

2

1. Так сустракаюць дарагіх гасцей.
2. Холмскія вароты.

1. Так встречают дорогих гостей.
2. Холмские ворота.

1. The guests receive a warm welcome.
2. Holmsk gateway.

1, 2, 3. Сустрэча баявых сяброў.

1, 2, 3. Встреча боевых друзей.

1, 2, 3. A meeting of former comrades-in-arms.

1

2

3

1

2

1, 2. Тут пачыналася вайна. **1, 2. Здесь начиналась война.** 1, 2. The first battles were fought here.

1. Цытадэль славы. 1. Цитадель славы. 1. The citadel of glory.

1

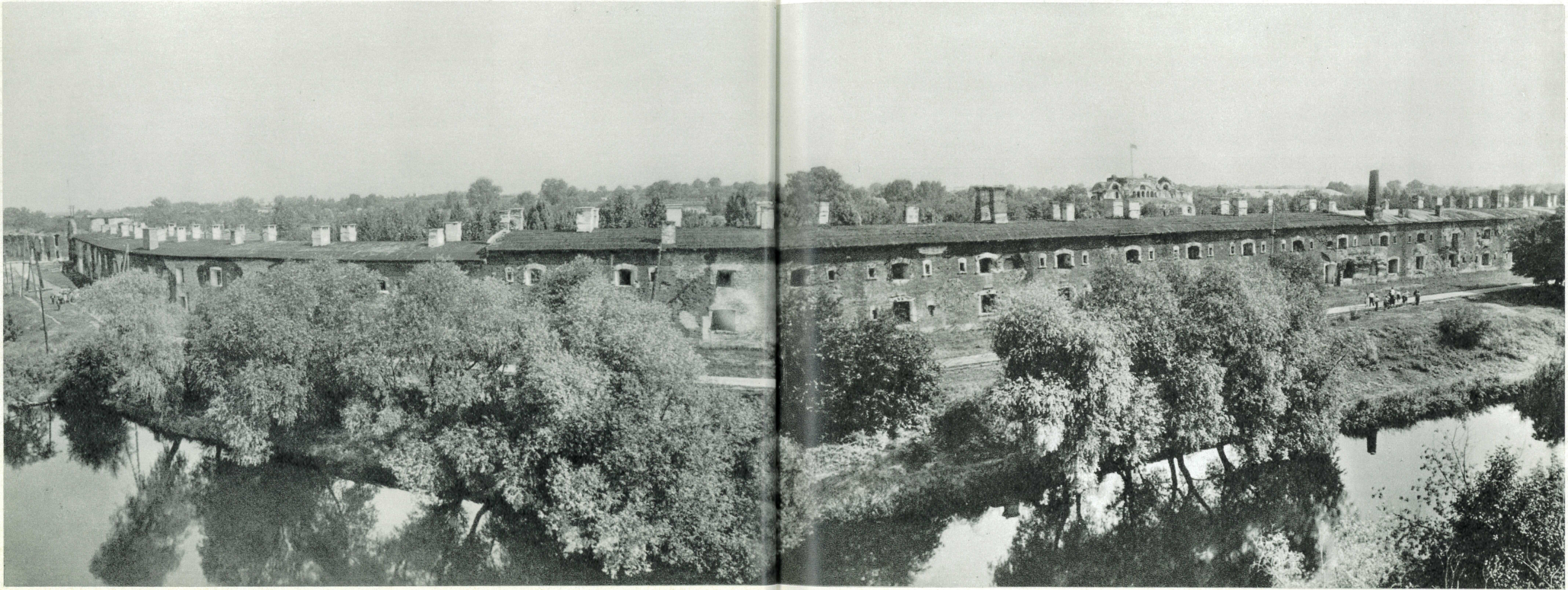

1, 2. Там, дзе грымелі баі.

1, 2. Там, где гремели бои.

1, 2. The place witnessed much furious fighting.

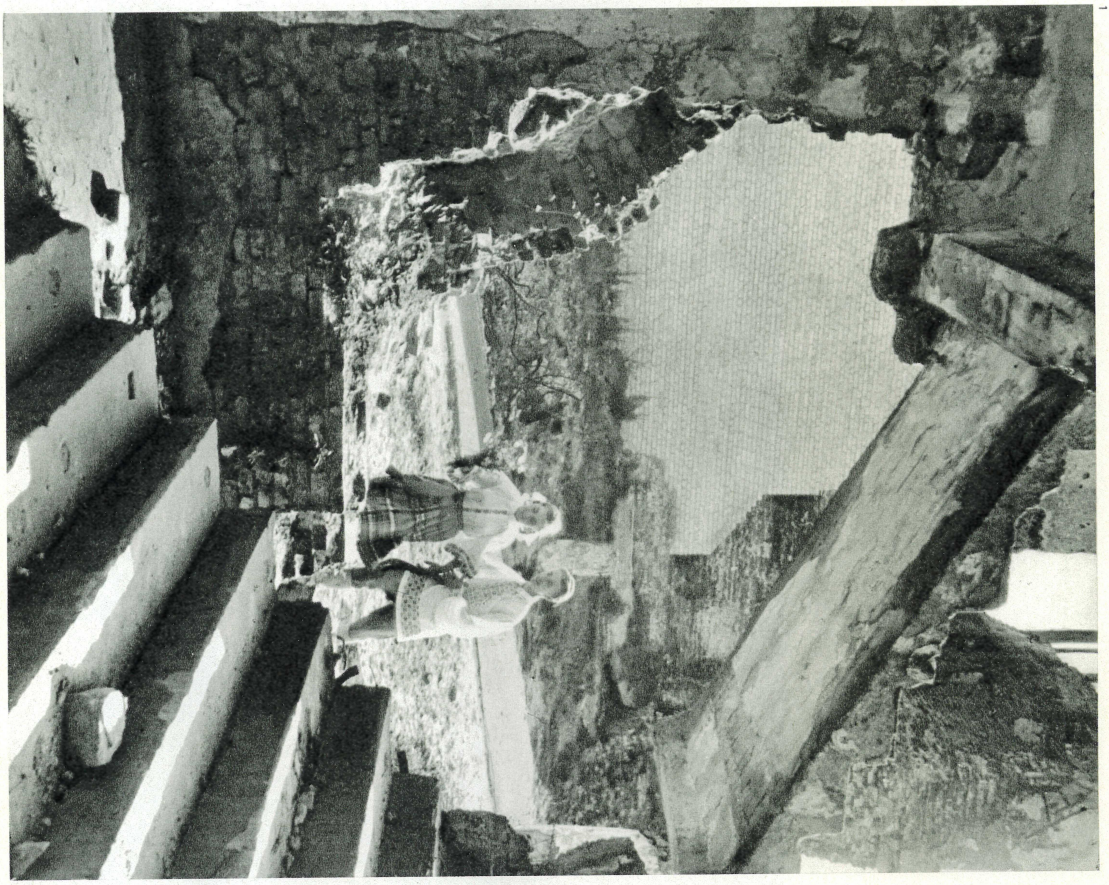

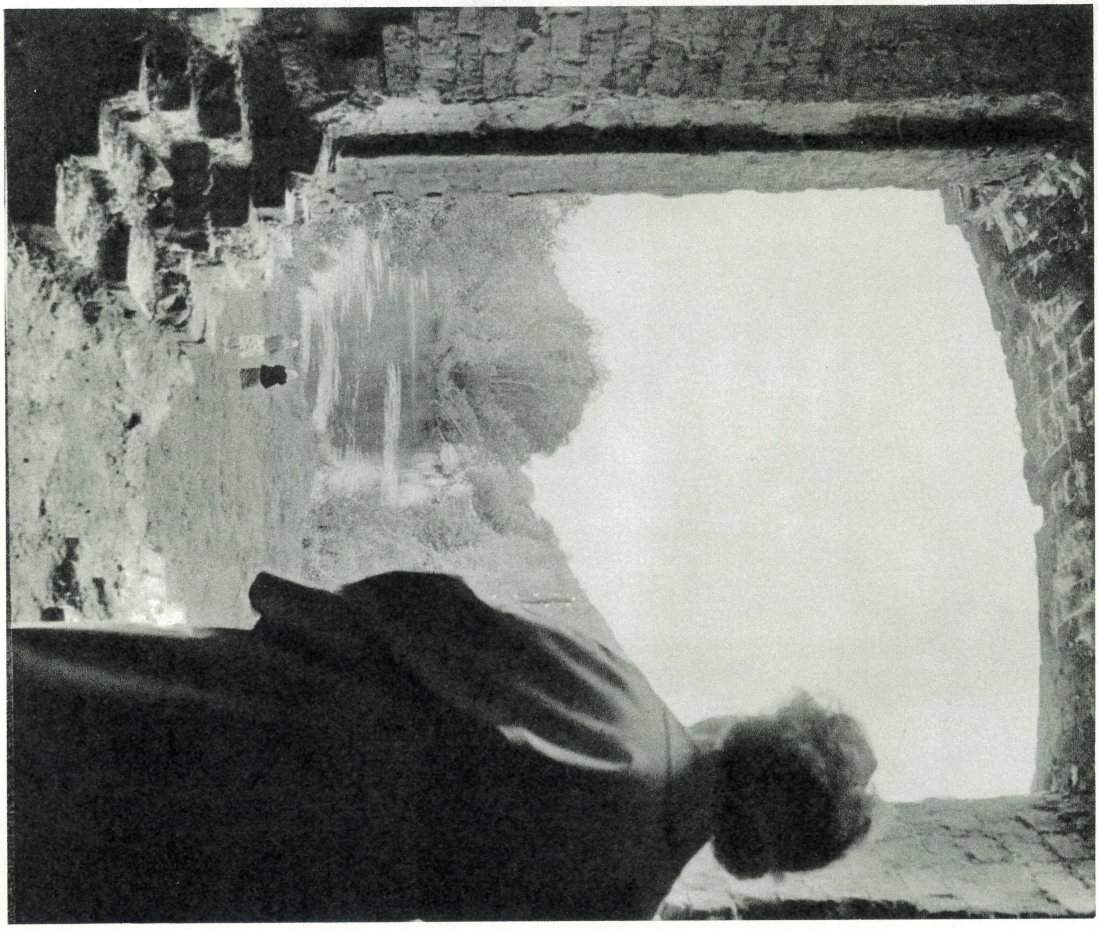

1

1. Клятва на вернасць.

1. Клятва на верность.

1. The oath of loyalty.

2

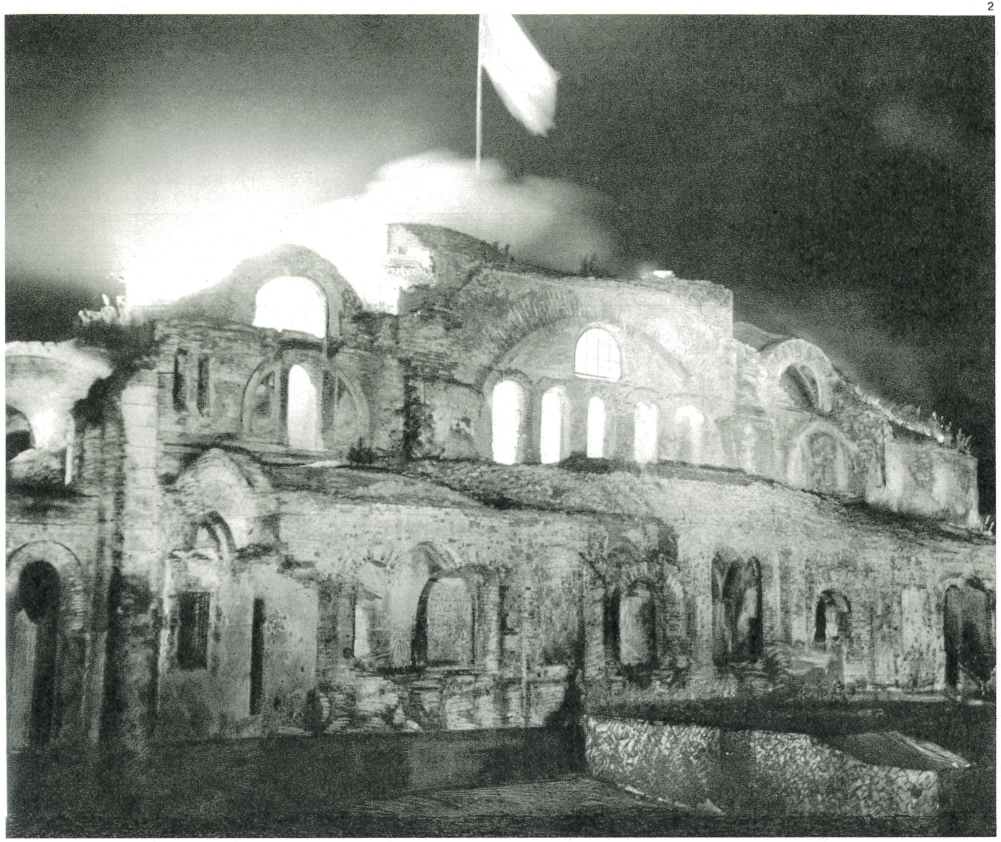

2. У гэтым будынку ішлі самыя жорсткія баі.

2. В этом здании шли самые ожесточенные бои.

2. Fighting was the most furious in this building.

1

1. Па дарогах баявой славы.
2. На плошчы імя Леніна.

1. По дорогам боевой славы.
2. На площади имени Ленина.

1. Visiting the place of glorious battles.
2. Lenin Square.

2

1

1. Калі ўязджаеш у Брэст з усходу...

1. Когда въезжаешь в Брест с востока...

1. A view of Brest from the east.

1

2

3

4

5

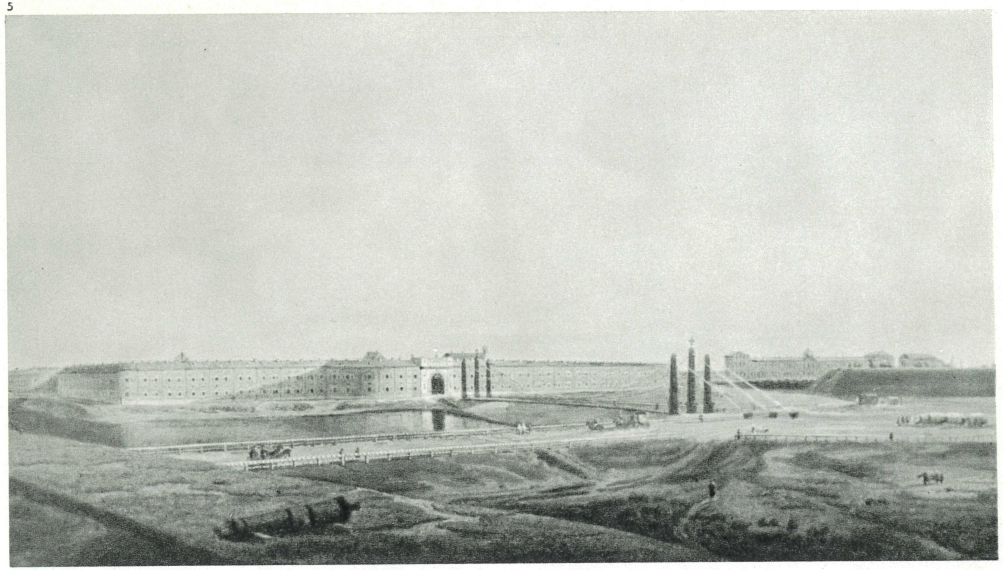

1. Слуп на вуліцы Леніна, дзе некалі канчаўся горад.
2. Белы палац у крэпасці, дзе 3 сакавіка 1918 года быў падпісан Брэсцкі мір.
3. Такіх памятных дошак у горадзе шмат.
4. У будынку стаматалагічнай паліклінікі некалі быў першы рэўком.
5. Так выглядала Брэсцкая крэпасць у мінулым стагоддзі. (З карціны Залескага).

1. Столб на улице Ленина, где когда-то кончался город.
2. Белый дворец в крепости, где 3 марта 1918 года был подписан Брестский мир.
3. Подобных памятных досок в городе много.
4. В здании стоматологической поликлиники когда-то был первый ревком.
5. Так выглядела Брестская крепость в прошлом веке. (С картины Залесского).

1. This post in Lenin Street formerly marked the town boundary.
2. The white Palace where on March 3, 1918 the Brest peace treaty was signed.
3. One of the numerous memorial tablets in the town.
4. In former times this building was occupied by the first revolutionary commitee, it is now a polyclinic.
5. The fortress of Brest in the nineteenth century (from the painting by Zalesky).

1

2

1. Хто вышэй?
2. Ленін жыў, Ленін жывы, Ленін будзе жыць!..

1. Кто выше?
2. Ленин жил, Ленин жив, Ленин будет жить!..

1. Who is higher?
2. Lenin lived, Lenin lives, Lenin shall live . . .

1

1. На стадыён!
2. Нашы кветкі.

1. На стадион!
2. Наши цветы.

1. They are heading for the stadium.
2. Our flowers.

2

1

2

3

1, 2, 3. Зарубежныя госці.
4. Гасцініца «Буг».

1, 2, 3. Зарубежные гости.
4. Гостиница «Буг».

1, 2, 3. Foreign guests.
4. The hotel "Bug".

4

1

1. Зялёны горад — гордасць брэстаўчан.

1. Зеленый город — гордость брестовчан.

1. The green town is the pride of the people of Brest.

2

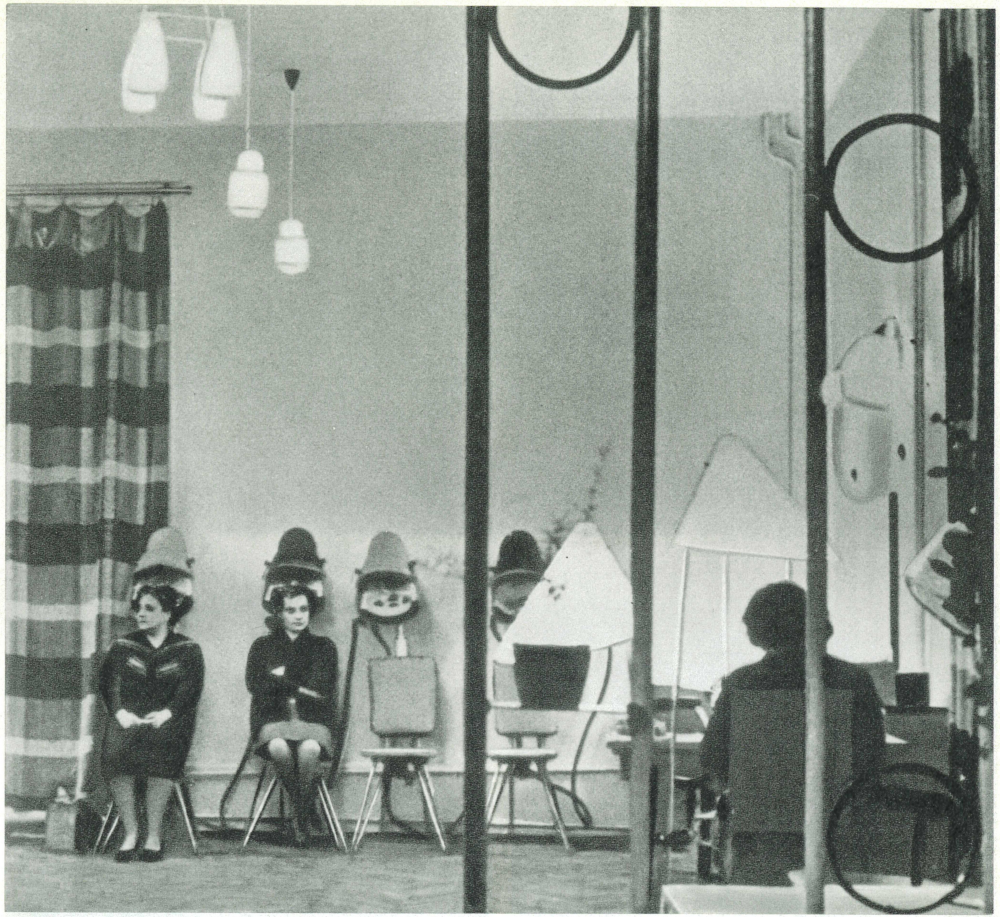

2. У дзень суботні. 2. В день субботний. 2. On Saturday.

1

2

3

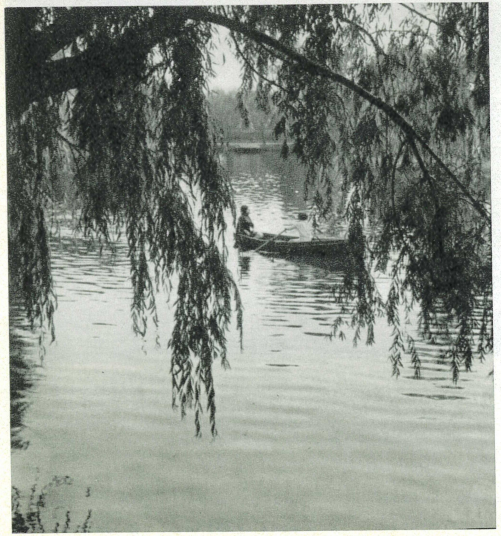

4

5

1, 2, 3, 4, 5. Парк «1 Мая» — любімае месца адпачынку.

1, 2, 3, 4, 5. Парк «1 Мая» — любимое место отдыха.

1, 2, 3, 4, 5. The "First of May" park.

1

1. У Брэсце вучыцца кожны чацвёрты.

1. В Бресте учится каждый четвертый.

1. Every fourth inhabitant of Brest is studying.

2

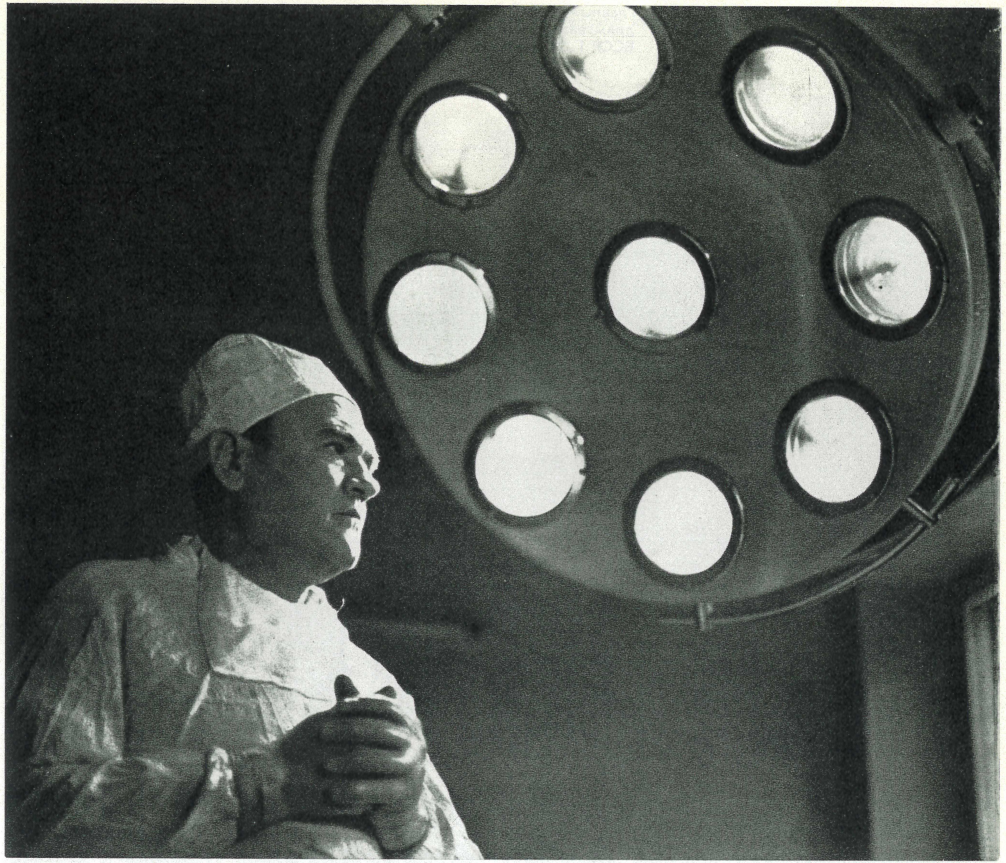

2. Галоўны ўрач абласной бальніцы, заслужаны ўрач БССР В. Г. Цішчанка.

2. Главный врач областной больницы, заслуженный врач БССР В. Г. Тищенко.

2. V. G. Tishchenko, the head of the county hospital, Honoured Doctor of the BSSR.

1. Галоўны рэжысёр абласнога драмтэатра, народны артыст БССР Г. А. Волкаў.

1. Главный режиссер областного драмтеатра, народный артист БССР Г. А. Волков.

1. G. A. Volkov, the chief producer of the county drama theatre, People's artist of the BSSR.

1

2. У майстэрні мастака І. Я. Фяцісава.

2. В мастерской художника И. Я. Фетисова.

2. In an artist's studio.

2

1

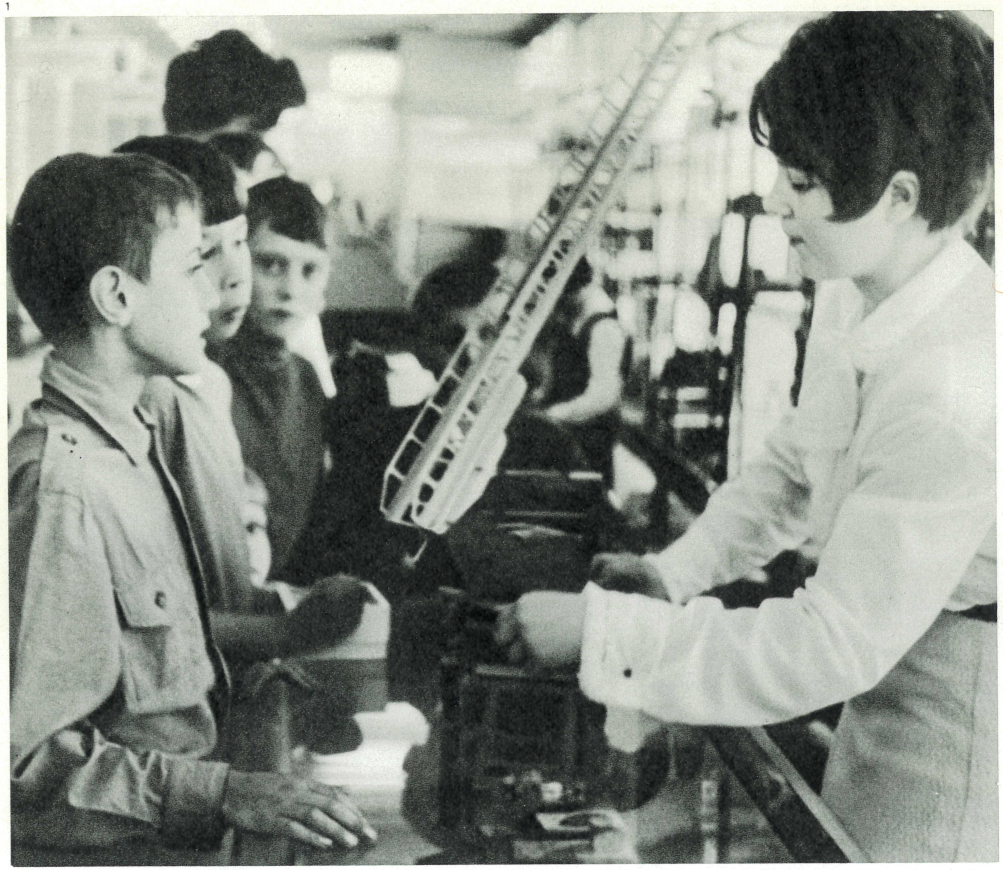

2

3

1, 2, 3. Да паслуг брэстаўчан. 1, 2, 3. К услугам брестовчан. 1, 2, 3. At the service of the inhabitants of Brest.

2

3

4

1, 2, 3. На алеях і ў скверах.
4. Сустрэча.

1, 2, 3. На аллеях и в скверах.
4. Встреча.

1, 2, 3. Public gardens.
4. The meeting.

1

2

3

1. Уваход у драмтэатр.
2. Музычнае вучылішча.
3. Універмаг.
4. У марах ён высока...

1. Вход в драмтеатр.
2. Музыкальное училище.
3. Универмаг.
4. В мечтах он высоко...

1. The entrance to the drama theatre.
2. The music-school.
3. The stores.
4. His dreams are soaring.

4

1

2

1. Восень наступае.
2. Слава пераможцам.

1. Осень наступает.
2. Слава победителям.

1. Autumn is coming.
2. Glory to the victorious people!

1

2

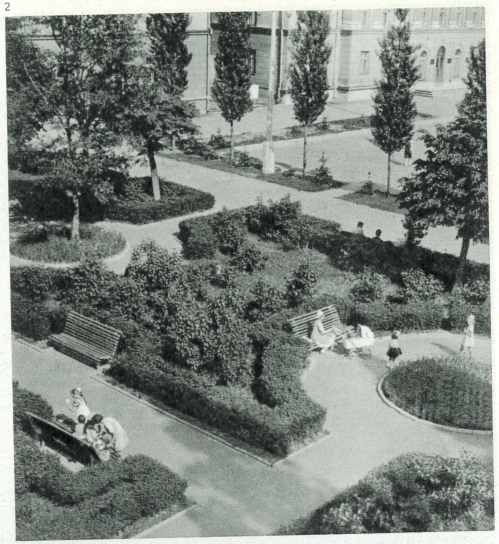

3

4

5

1, 2, 3, 4. У розных кутках горада.
5. У кожнага свая будучыня.

1, 2, 3, 4. В разных уголках города.
5. У каждого свое будущее.

1, 2, 3, 4. In different parts of the town.
5. Everyone will have a future of his own.

1, 2. Свяшчэнная памяць аб загінуўшых.

1, 2. Священна память о погибших.

1, 2. The memory of the people killed in the war is kept alive.

1

2

1. Перад далёкай дарогай.
2. Рачны порт.

1. Перед дальней дорогой.
2. Речной порт.

1. Before a long journey.
2. Brest is a river port.

1

2

1

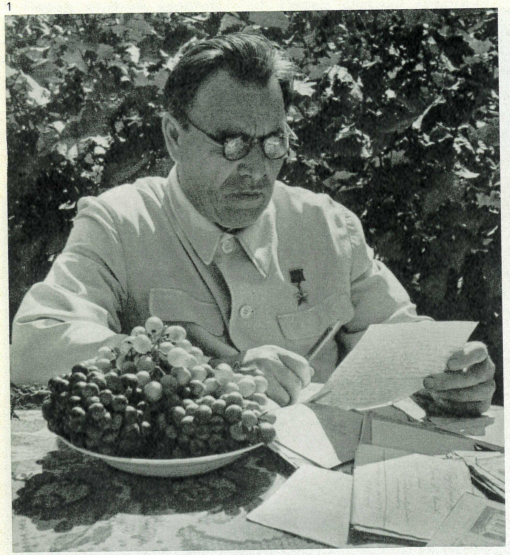

2

3

Ганаровыя грамадзяне горада Брэста:

1. Удзельнік абароны Брэсцкай крэпасці, Герой Савецкага Саюза П. М. Гаўрылаў;
2. Герой Савецкага Саюза Н. Д. Свінарчук;
3. Злева направа: былы дэлегат II Усерасійскага з'езда Саветаў рабочых і салдацкіх дэпутатаў П. М. Гулаў, былая падпольшчыца і партызанская разведчыца В. С. Селівонік, былы член КПЗБ, адзін з кіраўнікоў антыфашысцкага руху на Брэстчыне М. Е. Крыштафовіч.

Почетные граждане города Бреста:

1. Участник обороны Брестской крепости, Герой Советского Союза П. М. Гаврилов.
2. Герой Советского Союза Н. Д. Свинарчук.
3. Слева направо: бывший делегат II Всероссийского съезда Советов рабочих и солдатских депутатов П. М. Гулов, бывшая подпольщица и партизанская разведчица В. С. Селивоник, бывший член КПЗБ, один из руководителей антифашистского движения на Брестчине М. Е. Криштафович.

Honoured citizens of Brest.

1. P. M. Gavrilov, a defender of the fortress, Hero of the Soviet Union.
2. N. D. Svinarchuk, Hero of the Soviet Union.
3. From left to right: P. M. Gulov, a former delegate to the Second All-Russian Congress of Soviets; V. S. Selivonick, later a guerrilla woman scout; M. Y. Krishtafovich, one of the leaders of the resistance movement in the county of Brest.

1

2

1, 2. Мелодия чарует. 1, 2. Мелодия чарует. 1, 2. Under the charm of the melody.

1

2

1, 2. Паказвае драмтэатр.
3. Танцуе ансамбль «Радасць».

1, 2. Показывает драмтеатр.
3. Танцует ансамбль «Радость».

1, 2. The drama theatre is presenting a play.
3. A performance by the dance company "Radost".

3

1

2

1, 2. Сустрэчы з касманаўтам П. Р. Паповічам.
3, 4. Так адзначалася 950-годдзе Брэста.

1, 2. Встречи с космонавтом П. Р. Поповичем.
3, 4. Так отмечалось 950-летие Бреста.

1, 2. An interview with Pavel Popovich, a cosmonaut.
3, 4. The celebration of the 950th anniversary of Brest.

3

4

1, 2. Турбаза на возеры Белым.

1, 2. Турбаза на озере Белом.

1, 2. The tourist centre on lake "Beloye".

1

2

1

2

1. Я жыву вунь на тым паверсе.
2. Уздоўж па Маскоўскай.

1. Я живу вон на том этаже.
2. Вдоль по Московской.

1. I live up there.
2. Down Moskovskaya street.

1, 2. На дывановым камбінаце. 1, 2. На ковровом комбинате. 1, 2. At the carpet factory.

1

2

1

2

3

1. У цэхах электрамеханічнага.
2. Газавыя пліты гатовы да адпраўкі.
3. На патоку — дзіцячае адзенне.

1. В цехах электромеханического.
2. Газовые плиты готовы к отправке.
3. На потоке — детская одежда.

1. The electromechanical plant.
2. The gas-stoves are ready for dispatch.
3. At the clothing factory.

1

2

1, 2. Святло электралямпавага. 1, 2. Свет электролампового. 1, 2. The lights of the electric bulb plant.

1

2

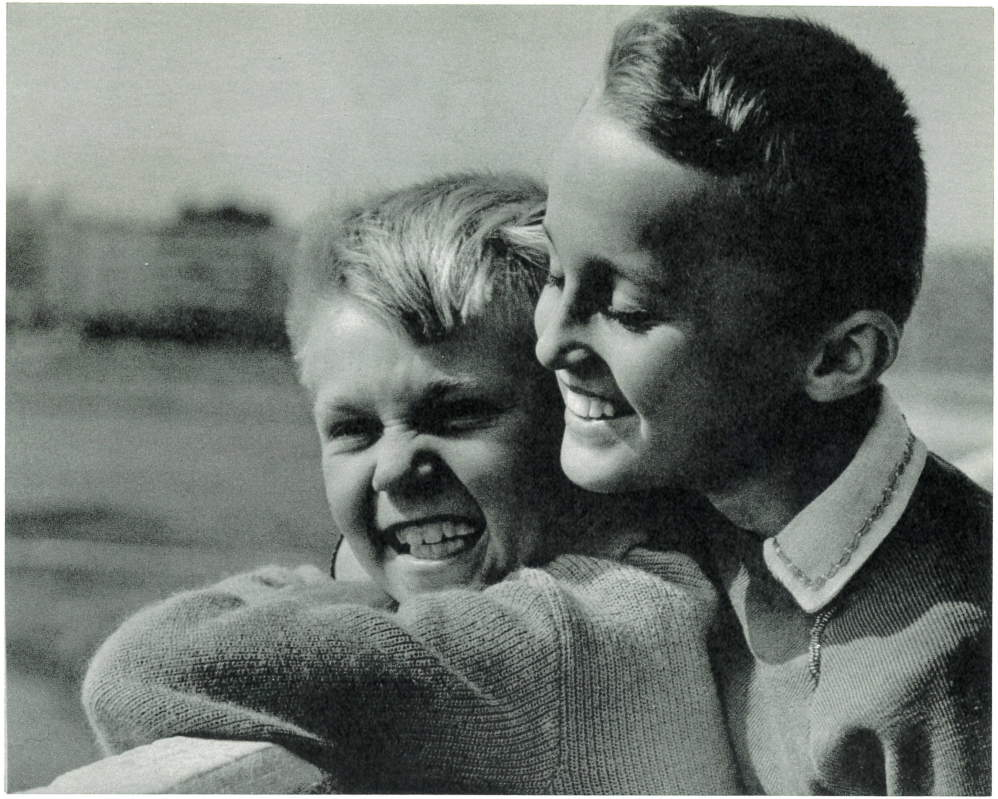

1. На водных просторах.
2. Сябры.

1. На водных просторах.
2. Друзья.

1. A broad expanse of water.
2. Friends.

1

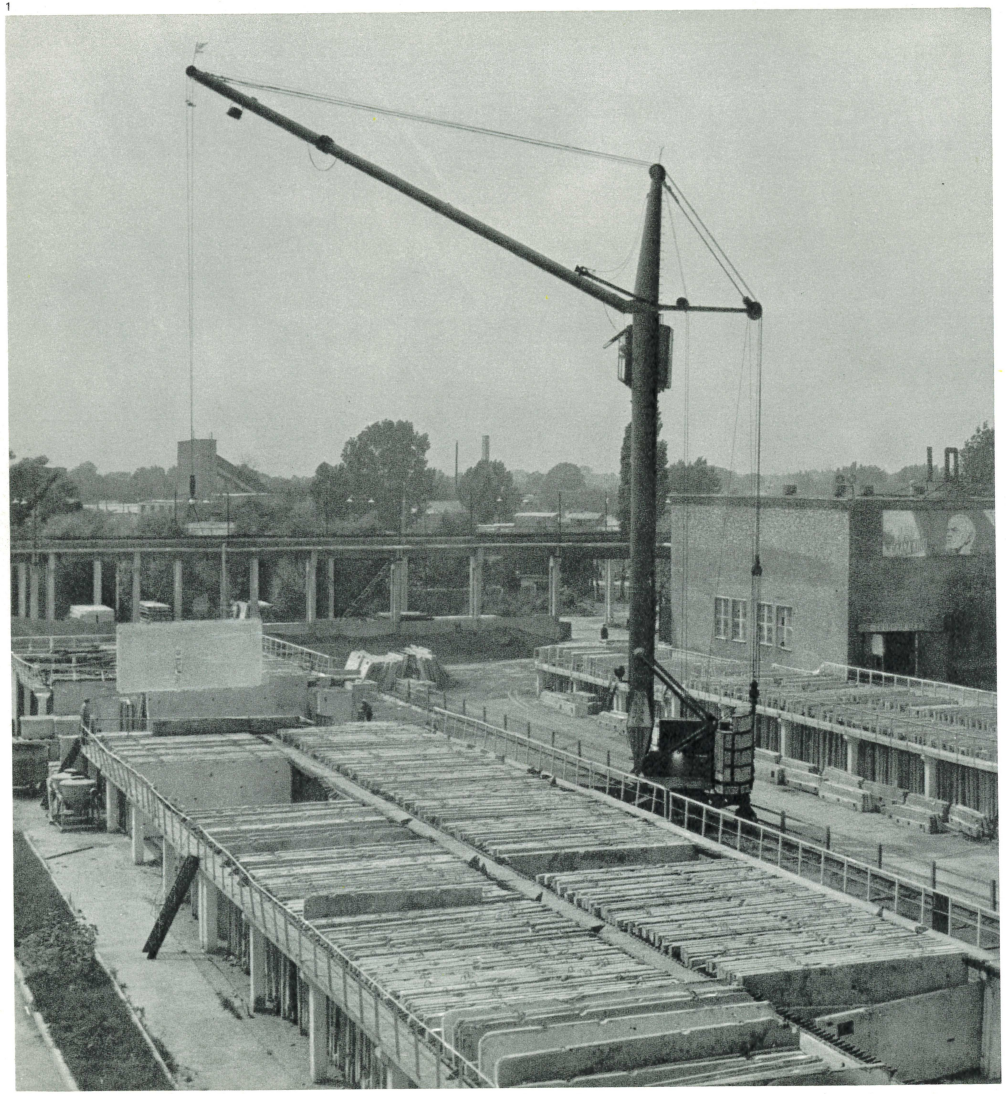

2

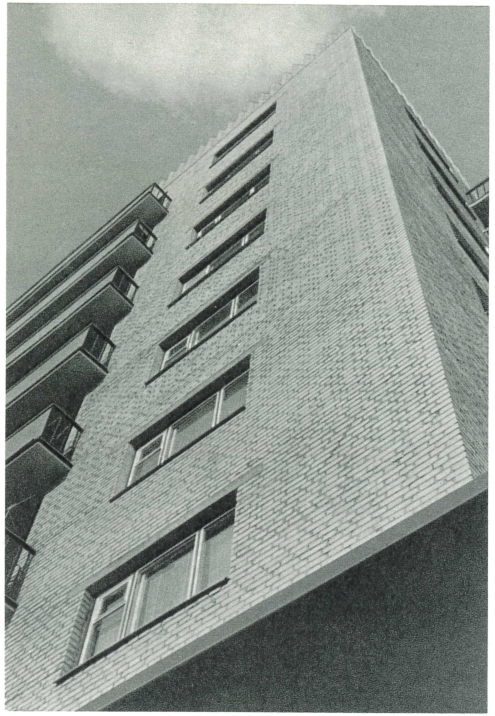

3

1, 2, 3. Тут нараджаюцца зборныя дамы.

1, 2, 3. Здесь рождаются сборные дома.

1, 2, 3. Here component parts of buildings are manufactured prior to their assembly on site.

1

2

1, 2. Расставацца заўсёды крыху сумна.

1, 2. Расставаться всегда чуть-чуть грустно.

1, 2. Parting is always a little sad.

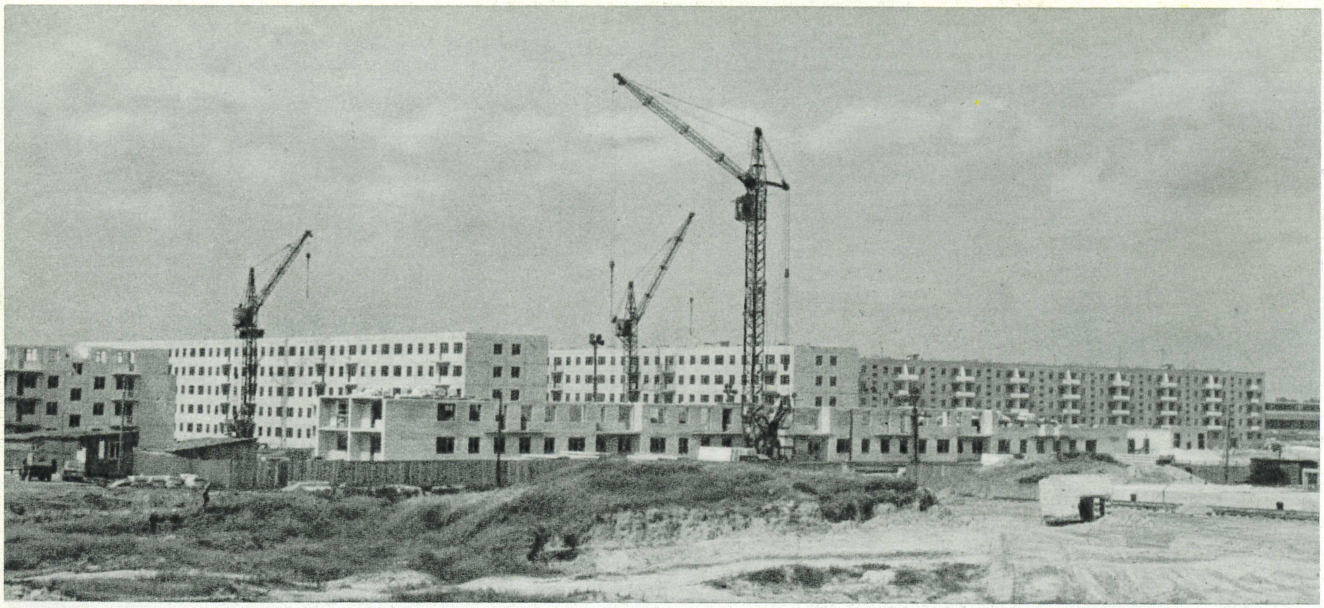

Брест

на белорусском, русском и английском языках.

ВЫДАВЕЦТВА «БЕЛАРУУСЬ»

Дзяржаўнага камітэта
Савета Міністраў Беларускай ССР падруку.
1972.

Аўтар тэксту М. РАШЭЎСКІ.

Фатаграфіі А. і М. АНАНЫНЫХ, В. БАРАНОЎСКАГА, В. ГЕРМАНА, Ю. ІВАНОВА, М. ПАПОВА, Д. ПРЭСА.

Мастак М. БАСАЛЫГА. Рэдактар С. НОРТМАН. Мастацкі рэдактар В. КУРУСЬ. Карэктар А. МІРОНАВА.

АТ 12937. Падпісана да друку 1/XII 1971 г. Тыраж 100 000 экз. Фармат $84\times90^1/_{16}$. Уч.-выд. арк. 9,04.
2-8-4 Цана 1 руб. 37 кап.
349-72

1 р. 37 к.